

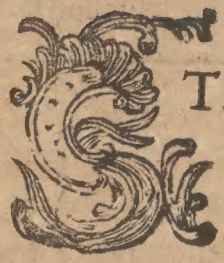
Ex Libris Nicolai

1776

Z D A N I E
J A S N I E W I E L M O Z N E G O
W I K T O R Y N A
W I S Z O W A T E G O
M I E C Z N I K A

Y P O S Ł A Z I E M I Ł O M Z Y N S K I E Y
w J z b i e S e n a t o r s k i e y n a S e s s y i S e y m o w e y ,
D n i a 1 5 . M i e ś i ą c a P a ź d z i e r n i k a R o -
k u 1 7 7 6 .

M I A N E .

 TAK daleko zadziwiam się Nayiaśniejszy
KROLU , y Prześwietne Rzeczypospoli-
tey Stany nad Notami od Jchmościow
Panow Ministrow Trzech Dworow Cu-
dzoziemskich do Stanow Seymujących z powodu party-
kularnych Obywatelow Kraiu naszego podawanemi , a
ieszcze po zapadłym w niektorych okolicznościach Pra-
wie , że nie znajduię tyle w ustach moich wyrazow ,
ile czuię dotkliwości y zkrzywdzenia dla wolney y za-
dnemu Mocarstwu niepodległej Rzeczypospolitey Pol-
skiej.

Nigdy mnie niezaśtanawiaią nakazy od wspomnio-
nych Dworow nayprzykrzeysze (chociaż niemi do
gruntu serca przeięty iestem) potylekroć na pismach
oświadczone w takich razach , gdzie widzę pożytek , po-
trzebę , y awantaże tych trzech , ktore nas ogarnęły ,
Dworow , bo tak każe przemoc Prawa nam narzucająca dla
ich zyskow , a bezsilność nasza przyimować y uskuteczniać
one

915075
III

10
one przynagła z stratą y oczywistą zgubą Kraiu naszego.

Ale wdawanie się do Ustaw wewnętrznego rządu w naszym Narodzie, uczynienia sprawiedliwości dla Obywatelów od możniejszych uciśnionym zaleceniami y pismami wstrzymywanie, to każdego wolnego Obywatela przeniknąć powinno, bo uchwały Seymowe, rząd dobry y sprawiedliwość dla całego Narodu wymierzające, żadney nie mają części z interesami Dworów Cudzoziemskich, a przecież widzimy y doświadczamy w najwyższym uczuciu, w rzeczonych przypadkach posyłane do nas pisma, zamierzenia nasze chwalebne psujące, a to w sobie zawierają wspomniane Noty.

Bydźże może? aby, pokąd widzę postać Rzeczypospolitey, pokąd się błyszczy Wolność Obywatela, pokąd jest stan Republikański, zostawać w spokoyności, y w zaciszonym milczeniu można było? a nie raczej okazać tkliwość, że dolega Narod? y każdy z nas czuje, iż Noty w partykularnych interesach wychodzące wyzuwają nas z wolnego stanowienia Praw, a wkładają na karki iarżmo niewoli, że nie to stanowić możemy co sprawiedliwość, co Prawo Narodowe, y co moc Rzeczypospolitey naszej wymagają, ale to, co Dwory nam przepiszą y czego nam niewzbraniają; zgodzisz się to z powagą tej Rzeczypospolitey? która, żadney od sąsiadującego Mocarstwa nie ma dependencyi? y w istności swojej nikomu nie jest podległą?

Doczekaliśmy się czasów, boday z swego biegu od potomności z pamięci wygluzowanych, ostatecznie zniszczenie Kraiowi naszemu przynoszących! że gwałtowny Obywatel (jeżeli go można nazwać Obywatel) nie tylko przez sposoby naynieprzyzwoitsze wydarł własność drugiemu Obywatelowi, ale co jest naygorszym złym: że teraz dla nieporuszenia tej swojej gwałtowności, szuka z poniżeniem władzy Narodowej wsparcia od postronnych Ministrów do utrzymywania tej roboty, którą sam zna być naywiększą dla przeciwnika swego krzywdą.

Za-

11

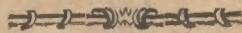
Zapomniał o tym, albo raczey zuchwale to prze-
stępuje, że ma na Tronie KROLA y PANA swego,
ktory ludowi zawsze podług wrodzoney skłonności swo-
iey, czyni sprawiedliwość y miłosierdzie, y obojętnym
na przemoc y ucisk iednego od drugiego Obywatela nie
może patrzeć okiem, ma Rzeczpospolitą teraz Seymu-
jącą, która rownie przez swoje Prawa chce widzieć
cały Kray w powszechności szczęśliwym, a prywaty, y
partykularności odrzuca, y między Prawami swoimi
umieszczonych mieć nie chce; dla tych ci to podobno
przyczyn Nayiaśnieyszy KROLU, y Prześwietne Stany
te widzieć się nam dają Noty y pisma, aby Kray cały
ginał, a łakomstwo, y wyniośłość do iak naywyższego
przyszła wygorowania, a tym sposobem, żebyśmy za
czasem ze wszystkim upadli bez powitania y ratunku.

Stańło Prawo o Kommissyach na teraźniejszym Sey-
mie w swey uroczystości zapadłe, y te zgwałcone być
nie może; wszakże gdyby iedne miało być wątlone,
szłoby za tym, iżby wszystkie znosić, y podobnie od-
mieniac godało się. Mówię nielekliwie za powagą Pra-
wa, ktorem zawsze od młodości moiey szanować był
przyuczyny, tym śmieley, im to Prawo, y inne wszy-
stkie stanowiąc się mające, w takich są okolicznościach,
w iakich ja żadney niemiałem y nie mam, ani moiey po-
trzeby, ani żadną do tego Prawa nie należę częścią,
nie mam więc prywaty ale pragnę widzieć dobro Oy-
czyzny.

Y z tych ci to pobudek prosiłbym W. K. Mci y
Stanow Zgromadzonych, aby Noty od naszej Rzeczy-
pospolitey były podane do Ministrow Dworow Cudzo-
ziemskich odpowiadające: Ze ustanowione Prawo o
Kommissyach, czyni Obywatelom Kraiowym w ogolności
sprawiedliwość, a iak W. K. Mość wyraziłeś na począ-
tku Seymu w swoiey mowie: że Dwory Cudzoziemskie
nie tylko nam niebronią dobrego porządku, ale chcą
nas widzieć iak nayrządnieyszych, aby nie wzbraniały,
y niewstrzymywały nam Ustaw wewnętrznego porządku,
z dodaniem: że Narod utyka na takowe Noty, y ma
ręce

12
ręce związane do ustanowienia Praw pożytecznych Kra-
iowi, dla wspomnianych przez Noty zawad, z warun-
kiem: że wolna Rzeczpospolita nasza służyć przesyła-
nych Not nie będzie obowiązana, do czego ma być dla
przekonania Nota J. W. Stackelberga Ministra Dworu
Rossyjskiego Stanom Rzeczypospolitey na początku Sey-
mu niniejszego podana przypomniana, że nie przeska-
dzać do ustanowienia y odmienienia na polepszenie Rzą-
du choćby zagwarantowanych Praw, oświadczył się, ro-
zumiem, że publicznego swego przyrzeczenia na piśmie
podanego cofać nie będzie raczył, a tak nasze Prawa
zostaną y pewne, Kraiowi użyteczne, stanowiące y ie-
szcze stanowią się mające, y podpadać nie będą wzru-
szeniu y odmianie.

Ze zaś Dekreta uciążliwe, y Sancita gwałtowne
przeszłej Konfederacyi w swych gatunkach wiadome ie-
szcze nie mają przez Prawo rezolucyi, zdać mi się być
rzeczą arcy potrzebną, aby w tychże Notach od nas
podać się mających ostrzeżenie było, żeby Nam Mini-
strowie Sąsiedzkich Dworów żadney nie czynili wprze-
szkody w ustanowieniu sprawiedliwego na nie Prawa;
o co W. K. Mci iak nayspokorniey upraszam, jeżeliby
zaś te Noty od Nas podać się mające przyzwoitych nie-
znalazły względów, y powolności u Ichmość Panów
Ministrów Dworów Cudzoziemskich, uroczyście o zkrzy-
wdzenie Praw Narodowych, y Wolney Rzeczypospoli-
tey, będą przymuszony uczynić oświadczenie, w innych
zaś okolicznościach wolne przymowienie się dla siebie
waruję.

25.000 —

Biblioteka Jagiellońska

stdr0023234

